

РЕЦЕСІЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ КИТАЮ: ПРОЯВИ, ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА НАСЛІДКИ

Трифонов О.Д., Балаш О.О.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Досліджено суть, особливості і наслідки біржової рецесії Китаю 2015–2016 рр., проаналізовано ключові індикатори функціонування бірж КНР, виявлено причини неефективності інструментів керівництва Китаю у питанні регулювання біржової рецесії, визначено наслідки біржової рецесії для суб'єктів національної економіки Китаю, запропоновано шляхи запобігання подальшого економічного спаду.

Ключові слова: бізнес-цикл, фінансова бульбашка, економічна рецесія, фондовий ринок, державне регулювання, монетарна політика, учасники ринку.

Постановка проблеми. Будучи другою в світі за обсягом економікою та складаючи 19% населення планети, Китай є одним із суб'єктів на світовій арені, що має надзвичайно важливу роль у визначенні вектору і характеру розвитку світового господарства. Особливо важливим цей зв'язок виявляється у часи всеохоплюючої фінансової глобалізації, коли окремі національні ринки пов'язані у єдине ціле, тим самим підвищуючи вірогідність виникнення глобальні ризики через локальні фінансові колапси, що ми і спостерігали під час світової фінансової кризи 2008 р. Нещодавній обвал фондової біржі КНР у середині 2015 р. і на початку 2016 р. викликав занепокоєння усієї світової спільноти, і поставив перед усіма питання, чи можливе повторення світової фінансової кризи.

Актуальність даного дослідження полягає у тому, що локальна біржова рецесія несе за собою безліч ризиків для усіх суб'єктів економіки – держави, населення, бізнесу, торгових партнерів, інвесторів, і, звичайно – для світового господарства як єдиної системи. Тому кожен фінансовий ризик повинен бути вчасно проаналізований і попереджений, використовуючи адекватні та ефективні інструменти державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідниками в області бізнес-циклів були такі відомі економісти, як М. Кондратьєв, М. Туган-Барановський та К. Маркс та інші. Особливостями

виникнення фінансових бульбашок та біржовими спадами займалися зарубіжні вчені В. Сміт, В. Лей, К. Фрут, С. Левін [2], М. Обсфельд. Проблеми функціонування китайського фондового ринку висвітлені у роботах китайських вчених С. Ву [3], Л. Янга, С. Ма [5] та С. Ванга.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відсутній комплексний аналіз механізмів регулювання біржової рецесії урядом КНР та їх вплив на окремих суб'єктів Китайської економіки із конкретними практичними рекомендаціями у світлі останніх подій 2015–2016 рр.

Мета статті. Метою статті є виявлення загрози китайської біржової рецесії для суб'єктів національного ринку, неефективності державного втручання і пошук шляхів уникнення подальшої рецесії та підвищення дієздатності інструментів її регулювання.

Виклад основного матеріалу. Рецесія (або обвал) фондового ринку – це раптове і різке зниження цін на акції на фондових ринках, що веде до значної втрати вартості цінних паперів. Одночасно це є соціальним явищем, де зовнішні економічні фактори в сукупності з поведінкою натовпу і психології, де поява тенденції масового продажу акцій схиляє інших учасників до аналогічних дій [1]. Основна суть біржової рецесії, яка викликана фінансовими бульбашками – вона перш за все створена надлишковим попитом і виробництвом.

Збої зазвичай відбуваються при наступних умовах: тривалий період зростання цін на акції та надмірного економічного оптимізму, ринок, де коефіцієнти Р/Е перевищують довгострокові середні величини і широкое використання маржальної заборгованості [2].

Економічні бульбашки викликають негативний вплив на економіку, тому що вони, як правило, викликають нераціональний розподіл ресурсів і їх неоптимальне використання. Крім того, обвал, який зазвичай слідує за економічною бульбашкою, може знецінити велику кількість матеріальних цінностей і викликати продовження економічного спаду.

Наслідки від руйнування економіки країни можуть поширитися за межі її кордонів, особливо в сучасному світі одночасно з процесами всебічної глобалізації світового господарства. Двома найяскравішими прикладами в історії є бульбашка доткомів у 2000-х рр. і потечна бульбашка, що виникла 2008 р. в США.

Важливим каналом залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій для розвитку народного господарства КНР у 90-ті роки ХХ ст. стало започаткування фондового ринку. В останні роки роль ринку цінних паперів в цій якості ще більше зросла. Основними фінансовими центрами материкового Китаю є Шанхайська і Шеньчженьська фондові біржі.

Характерна риса китайської економічної моделі – збереження провідної ролі держави у всіх галузях господарського життя країни, в тому числі і у фінансовій. Китайський фондовий ринок – єдиний у світі, на якому переважає більшість акцій, що обертаються, по суті, є акціями державних компаній, контрольний пакет акцій яких належить державі.

Визначальною рисою фондового ринку Китаю є його сегментування. Всього існує 6 типів акцій китайських компаній – А, В, С, Н, L та N. Акції типу «А» відповідають акціям державних підприємств, у загальному обсязі торгів акціями на їх частку припадає 95–99%. Акції цього типу протягом довгого часу могли купуватися тільки резидентами КНР, іноземним інвесторам суворо заборонялося володіти ними [3].

Аналізуючи динаміку ринкової капіталізації, обсяг угод на ринках материкового Китаю збільшився на 42% порівняно з 2014 р., в першу чергу завдяки первинному розміщенню, де 219 компаній завершили IPO у порівнянні з 125 в 2014 р. Шанхай показав зростання 107% у обсягах IPO від 43 до 89 в 2015 р. порівняно з 2014 роком, зі збільшенням на 204% залучених коштів з 5,5 млрд до 16,7 млрд грн [4].

У 2015 р. спостерігалось загальне зростання коефіцієнту Р/Е, який в цілому визваний високим мультиплікатором з-за високого попиту і обмеженої пропозиції. Відсоток IPO, що показують мультиплікатор в 20 р., збільшився з 51% до 64% (рис. 1). Шанхай показав значне збільшення Р/Е до 87% для IPO із дохідністю вище мультиплікатора 20, порівняно з 67% у 2014 р.

Таким чином ми бачимо суттєву диспропорцію між коефіцієнтом Р/Е на біржах материкового Китаю і Гонконгом, де, незважаючи на панування ринкових настроїв, цей коефіцієнт набагато менший через навмисне завищення

державних акцій класу «А» на біржах Шеньчженю та Шанхаю.

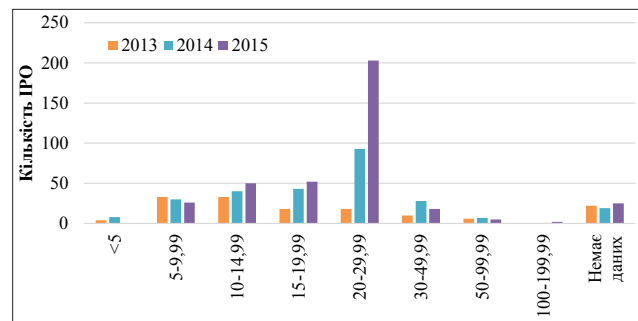

Рис. 1. Кількість IPO за показником Р/Е по окремих біржах [5]

Більшість учасників IPO в материковому Китаї від роздрібною торгівлі, споживчих товарів і сектора послуг складають 47%, 45% і 45% від загального числа IPO в 2013, 2014 і 2015 рр. відповідно.

Питома вага IPO в області інформаційних технологій та телекомунікаційного сектора знизилася з 15% в 2014 р. до 8% в 2015 р. з відповідним збільшенням частки заявників від промислового сектора, яка збільшилася з 26% в 2014 р. до 35% в 2015 р. Це відображає негативну тенденцію поступового зниження і сталості частки сфери послуг у загальному обсязі біржової торгівлі.

Одночасно з цим, відносна частка коштів з IPO, що підняті фінансовим сектором збільшилась з 22% в 2014 р. до 43% в 2015 р. Таким чином, поряд зі сталістю розвитку сфери послуг ми спостерігаємо надуття фінансової бульбашки, що утворювалась завдяки торгівлі на біржах материкового Китаю і спекулятивному попиту з боку представників держави та індивідуальних інвесторів.

Значною особливістю фондового ринку Китаю є його висока волатильність, що спричинена характером спекулятивних настроїв індивідуальних інвесторів і перебільшеною реакцією на ринкові сигнали, що спостерігаємо на рисунку 2.

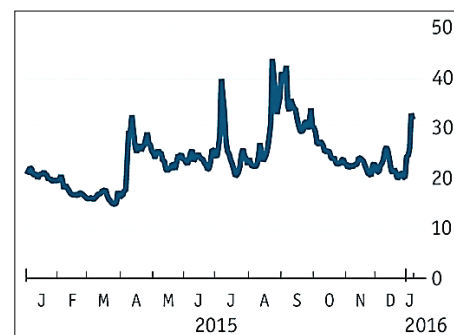

Рис. 2. Індекс волатильності фондового ринку Китаю (SHIX), %, 2015–2016 рр. [6]

8 липня індекс Шанхайської фондової біржі Shanghai Composite впав на 6,4% (рис. 3), а індекс CSI 300 – на 6,7%. 18 липня відбувся наступний обвал – індекс Shanghai Composite впав на 6,15%. Загалом, впродовж трьох тижнів з 8 липня, Шанхайський фондовий ринок впав на 30%. 17, 19 та 20 серпня, після тимчасової стабілізації, обвал акцій фондового ринку відновився. 24 серпня обвал фондового ринку Китаю призвів до падіння біржових індексів на 6–8% по всьому світу.

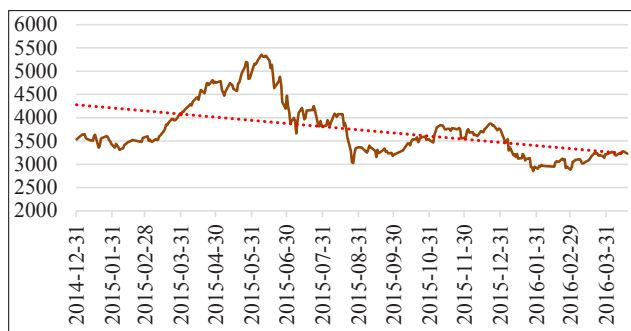

Рис. 3. Shanghai SE Composite Index, 2014–2016 рр. [7]

Через падіння почалася паніка і більше 500 великих компаній на наступний день призупинили торги цінними паперами через ризик збанкрутувати. Цінні папери, що мають обіг на китайському фондовому ринку, понесли втрати більш ніж 3 трлн дол. своєї вартості, що стало максимальним знеціненням з 1992 р.

Обвал продовжився в 2016 р. У перший торговий день року китайський індекс CSI 300 обрушився на 7%. З-за цього торги на китайських ринках були закриті до кінця дня. 25 лютого Фондові індекси в Китаї знизилися більш ніж на 6% [8]. Таким чином, з початку року індекс Shanghai Composite втратив 23%.

Способи реагування лідерів нації недавнього обвалу ринку є символом великої дилеми, поєднуючи комунізм і ринкову економіку. Тому аналіз регулювання біржової рецесії китайською владою є дуже суперечливим і багатограним, що відбиває усі існуючі різнобіжності в економічній системі країни, і фінансовому секторі зокрема.

Згідно The Economist, на відміну від більшості великих ринків – мільйони індивідуальних інвесторів домінують на китайському фондовому ринку, керуючи більш ніж 80% торгів на біржах в Шанхаї і Шеньчжені, проти приблизно 15% у США. Видання стверджує, що населення у ролі роздрібних інвесторів, не маючи навіть повної середньої освіти у своїй більшості, як правило, надмірно реагує, неправильно читає сигнали ринку і продає за спекулятивними інстинктами [8].

Китайський уряд прийняв безліч заходів, щоб зупинити хвилю падіння. У серпні 2015 р., Народний банк Китаю девальвував юань на 1,86% – 6,2298 юаня за 1 дол. Під час різкого біржового спаду в січні 2016 р. Народний банк Китаю встановив офіційний курс до найнижчого рівня з березня 2011 р. – 6,5646 юаня за 1 дол., або вповнину слабкішим [9].

Суттєву і дуже сумнівну роль у технічному регулюванні біржової нестабільності в Китаї зіграли біржові вимикачі (або circuit-breakers). Теорія автоматичних вимикачів полягає в тому, що вони, як передбачається, допомагають заспокоїти надмірне коливання цін на ринку. У випадку з Китаєм, вони зробили повністю протилежне.

Лише через 4 дні після їх запуску вони були ініційовані двічі: з 5% порогу тимчасове призупинення торгів, а невдовзі – повне його закриття на рівні 7%, що ще більше посилювало паніку на ринку при наступному відновленні торгівлі і акціо-тажний бум продажу акцій [8].

Як одним із інструментів монетарного регулювання, Центробанк Китаю знизив основні процентні ставки: до 4,6% за кредитами і до 1,75% за депозитами. Зниження відсоткової ставки за депозитами і розширення програми державного кредитування під нижчий процент було зроблено у рамках програми соціальної стабілізації, адже більшу частку інвесторів на китайській біржі складає населення [9].

На рисунку 4 показана динаміка збільшення кредитування населення юанем, що досягло свого піку у січні 2016 р. і показала збільшення приблизно на 100% від значень влітку 2015 р., коли було зафіксовано перший сильний біржовий спад.

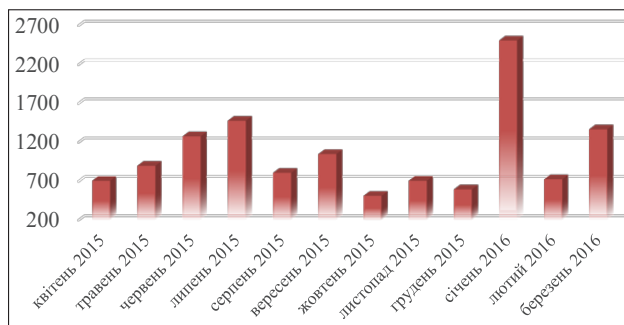

Рис. 4. Позики населенню у юанях, тис юанів, 2015–2016 рр. [6]

Частиною регулятивних заходів банківської системи стало скорочення вимог до резервів великих банків до 18% (зниження на 50 базисних пунктів) [7]. Поряд із девальвацією юаня, зменшення вимог до резервів суттєво збільшило пропозицію грошей, що відображається агрегатом M2 для економіки Китаю. Поряд із осінніми значеннями приблизно у 135 тис млрд, показники на початку 2016 р. росли до 143 тис млрд, що становило приблизно 6% збільшення грошової маси.

Поряд із проведенням політики дешевих грошей у банківській сфері, Китай суттєво змінив структуру резервів, скуповуючи золото за власні валютні резерви, створивши «стабільну подушку» задля продовження політики девальвації і збереження існуючого профіциту платіжного балансу. З 1054,9 т золоті резерви КНР збільшилися до 1750 т, або на 80%. Це є яскравим свідченням того, що керівництво шукає засоби забезпечення довгострокової фінансової безпеки поряд із можливим подальшим знеціненням власної валюти.

Після катастрофічного зниження біржових котирувань уряд Китаю прийняв безпрецедентні заходи для запобігання його подальшого падіння, у тому числі за рахунок створення стабілізаційного фонду та призупинення проведення первинних розміщень. За оцінкою аналітиків, опитаних WSJ, розмір відстрочених IPO становить 4 трлн юанів (645 млрд дол.).

Найбільші страхові компанії інвестували десятки мільярдів юанів в акції великих компаній і ETF-фонди. China Life Insurance Co Ltd вкладала в індексні фонди 10 млрд юанів (1,6 млрд дол.), а China Pacific Insurance Group і кілька інших страховиків – більше 1 мільярда кожен [8]. Завдяки цьому фондові індекси піднялися трохи більше ніж на 2%, але потім знову почали знижуватися.

Остання доповідь Світового банку застерігає, що замість пропагування основ раціонального фінансового розвитку, держава активно втручається в прямий розподіл ресурсів за допомогою адміністративних дій та контролю цін, гарантій, керівних кредитних принципів, всепроникної власності фінансових установ і регуляторної політики [6]. Тому наслідки цієї регуляторної політики є неоднозначною, а отримання вигод різними суб'єктами ринкових відносин є суперечливими.

Макроекономічні показники після рецесії фондового ринку дали суттєвий негативний результат: зовнішній та внутрішній державний борг складала близько 160% ВВП 8 р. тому, а в 2015 р. складає понад 240% (близько \$25 трлн дол.), особливо стрімко зростаючи в середині 2015 р [10].

Активне втручання центрального банку у курс юаня планувалося з метою підтримки вітчизняних експортерів. Але замість того, падіння курсу юаня та активна скупка золота Народним банком Китаю додала інвесторам сумнівів і викликала активний відтік капіталу, що почався з 2016 р. і характеризувалось зменшенням у більш ніж 12 разів: з 1250 млн в грудні 2015 р. до 100 млн в січні 2016 р.

Таким чином, будучи частиною ВВП, зменшення інвестицій спричиняють зниження темпів економічного зростання. Прогнози офіційного Китаю щодо стабільного зростання китайського економіки виявилися хибними – воно поступово сповільнюється. Економіка КНР сповільнюється з 2010 р. Тоді темпи її зростання були на рівні 10,4%, в 2011 р. – 9,2%, в 2012 р. – 7,8%, в 2013 р. – 7,7%, а в 2014 р. – до 7,4%. Наразі у 2015 р. її показник зростання був найменшим з 1990 р. – 6,9% ВВП. Натомість, профіцит державного бюджету у ВВП у відсотках зменшується, переростаючи у дефіцит в 2% і з прогнозами подальшого його збільшення.

Спостерігаючи за динамікою промислової активності, індекс РМІ (Purchasing Managers' Index, або індекс менеджерів по закупівлям) Китаю знизився до 51,5. Це було початком падіння, яке почалось в грудні 2015 р., індекс впав нижче 50. Виробнича діяльність є ключовою ознакою економічної активності, а падіння індексу нижче 50 означає сповільнення темпів економіки [10]. Оскільки Китай є найбільшим у світі споживачем і виробником металу, і другою за величиною економікою в світі, падіння китайського РМІ впало під пильний нагляд світових експертів.

Аналізуючи наслідки біржової рецесії для населення, соціалістичний апарат Китаю ніколи не чекає апогею ситуації, що могла б спричинити соціальну нестабільність і обурення.

Зі статистики Світового Банку, після падіння фондового ринку і дії регулятивних інструментів Китайської влади, офіційні показники показали негативну тенденцію до збільшення безробіття до позначки 4,9% у 2015 р., що стало більше на 0,2%, ніж у попередній рік [6].

Зниження експорту і виробництва призвело до скорочення робочих місць: індекс зайнятості за дослідженням Caixin Survey впав до 47,3 в грудні – 26-й місяць поспіль нижче 50. Від цього постраждали, в основному, працівники важкої промисловості. У китайському Віснику

праці, спостережна група, що базується в Гонконзі, зафіксувала 2,774 страйка і протеста по всій країні. Longmau Mining, найбільша компанія в Північній провінції Хейлунцзян, заявила у вересні 2015 р., що скоротить свій штат до 100 000 робочих місць, що складає майже половину її робочої сили [11].

Однією з головних причин часткової недієздатності регулятивної політики Китаю лежить у структурі його економіки. Лише 50,5% ВВП за останній рік перепадає на сферу послуг, приблизно 40% – на промисловість і 9,5% – на сільське господарство. Порівнюючи із розвиненими країнами світу, де структура сфери послуг досягає 75–80% ВВП, більш високий показник є запорукою довгострокової стабільності та індикатором високого рівня інтенсифікації та наукоємності виробництва [5]. Таким чином, низька частка сфери послуг у економіці Китаю створює додаткові довгострокові загрози для фінансового ринку і фондового зокрема.

Основною причиною існуючих на китайському ринку обмежень є прагнення зберегти контроль держави над сектором фінансового ринку, що представляє собою важливий інструмент залучення коштів населення для розвитку продуктивних сил країни.

Одною з першочергових причин занепокоєння для Китаю була в різниці ціни «А»-акції, яку можна придбати тільки за рахунок інвесторів на території Китаю, щоб зберегти внутрішній ринок. Сегментування ринку на основі жорсткого поділу китайського фондового ринку за типами акцій служить істотним чинником, що обмежує вільний рух капіталу. Ця невідповідність спровокувала китайських інвесторів підіймати ціни торгів вгору далеко за рамки будь-якого розумного наближення до їх реальної вартості.

Таким чином є привід для переосмислення і реформування існуючої сегментації біржі за видами акцій: спрощення їх груп, зняття жорстких обмежень і послаблення ролі прямого втручання держави у ціноутворення акцій групи «А» державних підприємств.

Як і було зазначено вище, відмінною рисою китайського фондового ринку є переважання серед його учасників приватних інвесторів. Проблема посилюється відсутністю елементарних знань, які дозволили б їм приймати адекватні інвестиційні рішення. Доречним було б створення широкомасштабної соціальної просвітницької програми для підвищення фінансової грамотності і обізнаності в процесах, що відбуваються на біржі.

Китайські інвестиційні компанії, що є в даний час основними інституційними інвесторами, не володіють достатнім капіталом для того, щоб чинити на фондовий ринок стабілізуючий вплив, очікувати швидкого посилення їх ролі як сили, здатної упорядкувати фондовий ринок КНР, очевидно, не варто. Треба шукати інші методи для залучення коштів і укріплення цін акцій не за рахунок синтетичного їх роздування, а за допомогою створення попиту на них.

Висновки і пропозиції. Важливу роль у запозиченні зарубіжного досвіду повинні грати, на нашу думку, китайські компанії, акції яких обертаються на західних фінансових ринках, – вони першими повинні перейняти прогресивні методи

ведення бізнесу, тим самим стати прикладом для інших китайських корпорацій. Саме це стане зеленим світлом як і для іноземних інвесторів, так і для всієї світової спільноти вцілому.

В останні роки стала чіткіше вимальовуватися ще одна важлива задача фондового ринку Китаю – перетворення державних підприємств в компанії, функціонування яких буде організовано по західним стандартам корпоративного управління, за довгі роки підтвердили свою ефективність.

Роль держави у цьому випадку – всебічне сприяння лібералізації і відкриттю китайського фондового ринку, створення прозорих умов для первинного розміщення акцій іноземних компаній, і, звичайно, створення автоматичного, а не «ручного» механізму запобігання перегріву ринку і зменшення його волатильності. Це може досягатися як і рішучими правовими реформами, так і вдосконаленням технічної сторони цього питання – біржових регуляторів.

Перш за все, глобальним пріоритетом Китаю повинен стати перехід від експортно-орієнтованої до інвестиційно-інтенсивної економіки, заснованої на інноваціях, споживанні і сфері послуг. Поряд із демографічною проблемою Китаю, Пекіну давно відомо, що його економічна модель не є стійкою, а зміни – це складний і тривалий процес.

Уряду слід і надалі буде робити все можливе для сприяння інноваціям та підприємництву, особливо в області науки і техніки. Конкретним

заходом для допомоги новим підприємствам слугуватиме ефективний розподіл ресурсів, включаючи працю, капітал, землю, технології та управління. Це буде важким завданням для уряду Китаю, адже доступ до таких ресурсів жорстко контролюється державою і монополізований державними компаніями.

Отже, проаналізувавши наслідки біржової рецесії для учасників ринку Китаю, можемо зазначити, що вона знайшла негативне відображення як на макро-, так і на мікрорівні. Ми дійшли висновку, що цей спад був спровокований серією причин, що лежали як і в особливостях фондового ринку КНР, так і в структурі самої китайської економіки.

Керівництво скористалося запровадженням ряду адміністративних, монетарних і фіскальних інструментів, та регулятивні міри влади КНР не змогли повністю вирішити дисбаланси, що виникли в економіці, а навіть навпаки – посилили негативні тенденції її спаду.

Сам статус часткового капіталістичної економіки викликає безліч протиріч, що перешкоджає ефективному переходу країни від експортно-орієнтованої до інноваційної і інвестиційно-відкритої економіки. Саме тому виникає необхідність впровадження не лише короткострокових монетарних та фіскальних мір уряду, а поглиблення роботи у сфері економічних реформ і повного комплексного переходу до принципів ринкової економіки.

Список літератури:

1. Берзон Н. И. Фондовый рынок [Текст] / Н. И. Берзон – М.: Вита-Пресс, 2009. – 750 с.
2. Levine S. S., Zajac E. J. The Institutional Nature of Price Bubbles [Text] / S. S. Levine, E. J. Zajac. – Routledge, New York, 2013. – 152 p.
3. Wu C. Dichotomy of Chinese Domestic and Overseas IPOs: An Empirical Investigation / C. Wu // School of Business University of Bridgeport [Electronic resource]. – Across mode: http://www.bridgeport.edu/files/6413/6597/6609/publications_wu.pdf
4. PwC Greater China IPO Watch 2015 [Electronic resource]. – Across mode: https://www.pwc.com/mn/en/capitalmarkets/assets/greater_china_ipo_watch_2014.pdf
5. Ma S., Faff R. Market Conditions and the Optimal IPO Allocation Mechanism in China [Text] / S. Ma, R. Faff // Pacific-Basin Financial Journal, 2007, № 15. – P. 121–139.
6. China 2030 World Bank report [Electronic resource]. – Across mode: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/China-2030-complete.pdf>
7. Shanghai Stock Exchange [Electronic resource]. – Across mode: <http://english.sse.com.cn/indices/statistics/historical/>.
8. China's stockmarket crashes-again // The Economist, January 8th, 2016 [Electronic resource]. – Across mode: <http://www.economist.com/news/business-and-finance/21685146-chinas-stocks-and-currency-start-2016-big-tumbles-chinas-stockmarket>.
9. People's Bank of China [Electronic resource]. – Across mode: <http://www.pbc.gov.cn/english/130712/index.html> – Title from the screen.
10. IMF International Financial Statistics [Electronic resource]. – Across mode: <http://data.imf.org/?sk=5DABAFF2-C5AD-4D27-A175-1253419C02D1>
11. Feng Sh., Hu Y., Moffitt R. Long Run Trends in Unemployment and Labor Force Participation in China / Sh. Feng, Y. Hu, R. Moffitt // [Electronic resource]. – Across mode: <http://www.nber.org/papers/w21460>
12. Вісник дніпропетровського університету // Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». – 2010. – С. 50–56.

Трифонова О.Д., Балаш Е.А.

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

РЕЦЕССИЯ ФОНДОВОГО РЫНКА КИТАЯ: ПРИЗНАКИ, ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Аннотация

Исследована суть, особенности и последствия биржевой рецессии Китая 2015–2016 гг. Проанализировано ключевые индикаторы функционирования бирж КНР, выявлены причины неэффективности инструментов руководства Китая в вопросе регулирования биржевой рецессии, определены последствия биржевой рецессии для субъектов национальной экономики Китая, предложены пути предотвращения дальнейшего экономического спада.

Ключевые слова: бизнес-цикл, финансовый пузырь, экономическая рецессия, фондовый рынок, государственное регулирование, монетарная политика, участники рынка.

Trifonova O.D., Balash E.A.

Oles Honchar Dnipro National University

CHINESE STOCK MARKET RECESSION: FEATURES, CAUSES AND CONSEQUENCES

Summary

The article reveals the essence, characteristics and consequences of Chinese market recession in 2015–2016, analyzes key indicators of the Chinese market functioning, identified the causes of the tools inefficiency of the China leadership in the regulation of the exchange recession, determines the effects of market recession for the subjects of China's national economy and suggests the ways to prevent further economic downturn.

Keywords: business cycle, financial bubble, economic recession, stock market, government regulation, monetary policy, market participants.